

מהדורה תשע עשרה

27.11.2020

י"א כסלו תשפ"א

צוות המערכת

אלון שורץ, ריבי ארצי, נעמה כהן, ענבל לוור
מומחית תוכן: ד"ר איריס פינטו, מערך המו"פ

זמן קריאה 60 שניות

אמ; לק הוא ביטוי סלנג באינטרנט, ראשי תיבות של
"ארוך מדי; לא קראתי".

שימוש רב נעשה בו על מנת להציג את חוסר רצונם של
הקוראים להתאמץ בקריאה ובקשתם ל**תקציר הדברים**.

סקופ הוא מונח בעיתונאות המציין ידיעה חדשותית
מקורית, חשובה, **מפתיעה** או מרעישה שנחשפה
באופן בלעדי על ידי גורם עיתונאי כלשהו.

מדובר בחדשות אשר סביר להניח שיעניינו מספר רב של
אנשים ועשויות להיות כאלו המלמדות על **הבט חדש** לגבי
אירוע חדשותי אשר ידוע זה מכבר

scope הוא **תחום**, אזור הנמצא בתוך גבול מוגדר
מסוים מוחשי או תיאורטי כמו תחום ידע - ובמקרה שלנו,
חינוך.

לטובת המצטרפים החדשים, ברוכים הבאים!

על כן, **סקופ**

מגזין קצר וחדשני בתחום החינוך

”אין עובדות, רק פרשנויות”. ניטשה

**מה עושים ילדים כשהם מסיימים לבנות מגדל?
מפרקים אותו.**

ואז מה?

בונים שוב.

ואח”כ? כנראה שעוד פעם ועוד פעם.

לא בהכרח ברצף, כנראה שלא באותה הדרך – אבל יבנו. בלי להתיימש. רק בשביל הכיף. ויבדקו, איך זה מחזיק, כמה גבוה אפשר להגיע, אולי מידי פעם יוסיפו אלמנט אחר לבנייה ושוב יבדקו, ושוב יפרקו וחוזר חלילה... ולא תהיה דרך אחת יחידה, ולא רק דרך אחת שהיא הנכונה, ולא בהכרח יהיו שם הוראות הפעלה, וגם אם כן, לא בהכרח יפעלו על פיהן. תהיה תהייה מתמדת, ניסוי בלתי פוסק ובנייה מחדש, ושבירת גבולות הניסוי הקודם. וככל שיזדמנו חומרים, אתגרים והזדמנויות, כך ימשיכו לעצב מחדש את ה”מגדל”, יהיה אשר יהיה. ובאמת, מהו אותו מגדל? האם יש לו שימוש? שם? הגדרה? גם עשוי וכנראה שישתנה מפעם לפעם. הסיפור ישתכלל, הדמויות יתחלפו.

ולמה הם עושים את זה? ככה נולדנו. בלי הבנייה של ידע על איך ”נכון”. לא לבנות, לא להחזיק מטאטא, לא לרכוב על אופניים. ולאט לאט אנחנו לומדים מה ”נכון”. אבל מי אמר שזה אכן הנכון הנכון? אם נניח רגע לידע שלנו בצד, ונפרק את התבניות שלנו – תהיה לנו הזדמנות לבחון את ה”נכון” הזה. וזה קורה, בין אם נרצה ובין אם לא. כי ברגע שמגיעים למוצר מוגמר, מתחילים לבדוק אותו מחדש – ולהבין איך אפשר לשפר, או לבנות בכלל מחדש, בלי”נכון” כמו מגדל, כמו בית ספר? אם לא נחשוב עליו כמשוואה שיש לפתור, אלא כקונספט שאפשר לחקור...מה יולד? העידן הקונספטואלי בפתח ואתם מוזמנים ומזומנים אליו.

**”לי יש את הדרך שלי, לך יש את הדרך שלך. באשר לדרך היחידה, הנכונה והמדויקת?
היא לא קיימת”. ניטשה**

קריאה מהנה וסופ”ש נעים, אלון.

לפני שמתחילים, אפשר הצצה, במה מדובר?

הנושא השבועי

מה זה בכלל?

כל כותרת היא קישור
לעמוד המתאים

יש לי רעיון

היישר ממוחי הקודח

איך הוא נראה?

קודם אספר לכם איך הגעתי אליו

זה התחיל בגיל צעיר

ישבתי וחשבתי

ושוב חשבתי וחשבתי מחדש - עוד ועוד

ופתאום הרגשתי - רעיון!

היי, זה שווה נסיון.

The Conceptual age

העידן
הקונספטואלי

העידן הקונספטואלי (מושגי)

מושג

ד"ר איריס פינטו

עידן חדש בפתח, עידן בהתהוות... ייתכן שאנו כבר בתוכו וייתכן שרק לקראתו... זה סוג הדברים שנזהה רק בדיעבד.

יש המתייחסים לעידן זה כאל עידן האינטואיציה והשינוי בתודעה, ויש המכנים אותו כעידן היצירתי או עידן הדמיון. כך או כך זהו העידן הגדול הבא של העולם המערבי.

התרבות המערבית מתחלקת לעידנים, העידן החקלאי הסתמך על הקרקע, העידן התעשייתי על הון, עידן המידע על ידע והעידן הקונספטואלי מתבסס על אינטואיציה, רעיון, יצירה ודמיון.

בעידן הקונספטואלי תהווה החשיבה המושגית מפתח, ומשמעה:

יכולת לזהות דפוסים או קשרים בין מצבים שאינם קשורים באופן ברור, ולזהות נושאים מרכזיים או בסיסיים במצבים מורכבים. כולל שימוש בנימוק יצירתי, רעיוני או אינדוקטיבי או במילים פשוטות יותר היכולת לתפוס ולדמיין, לחזות ולהשערה, ולסכם ולהרהר.

למרות שעדיין לא לגמרי ברור כיצד ייראה העידן הבא, לפי פינק בספרו המוח האחר, בעלי המוח הימני ישלטו. בעידנים קודמים נדרש מעובדים למלא אחר הוראות, להיות אלגוריתמיים ולעקוב אחר מבנה, תבנית ומערכת כללים כמו: השקיית היבול בזמנים קבועים או בניית מכונות בפס הייצור. בעידן הקונספטואלי, מצופה שאנשים יצטיינו בפתרון בעיות יצירתי ובדרכי חשיבה שונות, יעצבו יחד פתרונות טובים יותר, באמצעות סינתזה של דברים שונים לכאורה ויסבירו רעיונות חדשים ולא ידועים באמצעות מטאפורות.

סרטון הסבר מצוין של דניאל פינק תוכלו למצוא כאן

מידע על הספר תוכלו למצוא כאן

המוח הימני הוא המלך ד"ר איריס פינטו

המוח מתחלק לשני חלקים: ההמיספירה הימנית האחראית לרגש, אינטואיציה, אמפתיה ויצירתיות, וההמיספירה השמאלית האחראית ללוגיקה, רציונל וחשיבה אנליטית. אם במהלך העשורים האחרונים, אנשי המוח השמאלי, נחשבו לעילית שבאוכלוסייה, בעתיד צפוי להתחולל שינוי בסדר העדיפויות המנטאלי שלנו.

פינק מתמקד במיומנויות העיקריות של המוח הימני, שהן: אומנות, אמפתיה, כושר המצאה, יכולת חשיבה ביחס לתמונה הגדולה ואנושיות בעלת פוטנציאל לשנות את העולם ולהפוך את בני האנוש לטובים יותר. לטענתו, היכולות שידחפו את העולם קדימה הן: עיצוב, סיפוריות, סימפוניה, אמפתיה, משחקיות ומשמעות.

מה עושים עם זה? פינק מציע מגוון הצעות: לשמוע סימפוניות, לפתח אמפתיה בעבודה, לרכוש מיומנות פרספקטיבית בציור, לכתוב סאגה קצרה של 50 מילים, לקרוא מגזיני עיצוב, לזהות חיוכים מזויפים, לשחק בהוספת כיתוב לקריקטורות, לפתח את כושר ההמצאה, והכי חשוב, למצוא את המשמעות של החיים ברמה האישית.

אין הכוונה שתם עידן אנשי המוח השמאלי, אבל ברור שעל מנת להצליח במציאות החדשה הם יידרשו לפתח כשירויות ומיומנויות נוספות כמו:

הבנה טובה יותר של הסובבים אותם

ראייה של המכלול מעבר למרכיבים השונים

פיתוח רגישות עיצובית

ללמוד "לספר" את הנרטיב

רוצים לקרוא על זה עוד?

לחצו כאן

תנו לתלמידים להיות מורים

ליום אחד...

ומה יקרה אז?

רוצים לדעת על מה מדובר?

לחצו פה

שילוב תמונה וטקסט ככלי

לחשיבה מסדר גבוה

ד"ר מוריה לוי, מנכ"ל ROM Knowledgeware

אחת המיומנויות החשובות לעידן הקונספטואלי המתאפיינת במציאות מורכבת ודינאמית, היא חשיבה מסדר גבוה. בחשיבה מסדר גבוה אין דפוסי פעולה קבועים, התהליכים לא בהכרח ליניאריים, ולעיתים קרובות יש יותר מפתרון אפשרי אחד.

אחד הנדבכים לפיתוח החשיבה כרוכה בשיפור ההבנה. בעולם ניהול הידע למדנו שדרך טובה להבנה המובילה לחשיבה מסדר גבוה, היא ע"י שילוב תמונה וטקסט. בעולם החינוך, יש כלים, דוגמת LightUp, המיישמים תפיסה זו ומאפשרים לתלמידים להבין לבד טקסטים מורכבים.

כאשר אנחנו מפעילים, כך מלמדים המחקרים, גם את האונה הימנית "היצירתית" (התמונה), וגם את האונה השמאלית "ההגיונית" (הטקסט) - כל אחד, ילד או מבוגר, בבית הספר, בבית או בעולם העסקי, מצליחים יותר להבין, ואפילו מסרים מורכבים.

חשוב. ישים. ממליצה.

183 מילים על

המיומנויות הקריטיות של המוח הימני

ד"ר איריס פינטו, מערך המו"פ

הסופרת ליסה בודל מגדירה חמש מיומנויות קריטיות במוח ימני החיוניות לחיים, לעסקים ולתעסוקה בעידן החדש:

דמיון אסטרטגי – מתמקד בחשיבה שמעבר לתפקידים ומשימות אופייניות יומיומיות. חלק מהותי בפיתוח דמיון אסטרטגי הוא חזון אסטרטגי ממנו ניתן לשאוב. חזון מתקשר למה שרוצים להיות ומכוון ליעדים לעתיד, המכונות גם מטרות מתיחה. המונח מתיחה חל כאן על דמיון אסטרטגי ובוחן כיצד ניתן למתוח את החשיבה ולחשוב אל מעבר להווה אל העתיד. לצד הדמיון האסטרטגי יש לעודד חשיבה אסטרטגית שמטרתה לבחון דרכים יעילות יותר לעשות דברים.

חקירה פרובוקטיבית – מתמקדת בשאלת שאלות נכונות שעשויות לטלטל את הקיים על מנת להשתפר ולא בשאלת שאלות רק כדי לשאול אותן. שאלת שאלות נכונה מקושרת לאחריות אישית ומעודדת תהליכי שיפור אישיים וארגוניים.

פתרון בעיות יצירתי – מתמקד בשיטות מומלצות לפתרון בעיות אפקטיביות ויצירתיות. התחומים כוללים: מיומנויות תשאול, מציאת דרכים לחשיבה יצירתית ולמידה כיצד להפעיל גישות ספציפיות לפתרון בעיות.

זמישות – מתמקדת במהירות ההסתגלות לסביבה משתנה, סיטואציה או משימה. מיומנות זו חיונית להצלחה מכיוון שהיא עוסקת בהתמודדות והסתגלות לשינויים בכל היבט ותחום תוך יצירת סדר עדיפויות מיטבי.

כושר התאוששות – מיומנות חיונית ביותר בעידן החדש. חוסן הוא היכולת להתאושש ולהמשיך לאחר שינוי או יישום כושל בלא להתעכב על האשמות, תירוצים והתנצלויות אלא הסקת מסקנות מהירה והתקדמות תוך לקיחת אחריות.

[מידע נוסף תוכלו בלחיצה כאן](#)

לכל דבר סיבה ואני מצאתי אותה בעצמי

טל שריר, מערך המו"פ

הגיל הרך

"אבא אני יודעת למה הדבורים מכינות דבש.....זה שיהיה לנו ולהם מתוק"

"אמא אני יודע למה העצים זדים כשאנחנו נוסעים.....
הם מנסים להשיג אותנו במהירות"

"וואו ראיתי ברק....זה ניצוצות מהחיבוקים של העננים הגדולים והכבדים."

הדמיון של הילדים שלי כל כך מפותח, ממש בוראים עולמות.

מאיפה הם ממציאים את כל הסיפורים האלו, אנחנו שואלים
וממהרים להסביר להם את הסיבה המלומדת לכל דבר.

נדמה שילדים נולדים מוכנים לעמימות ולאי הוודאות שבעידן
הקונספטואלי. עדין לא הושרשו בהם תבניות לניהול החשיבה
והלוגיקה.

לעומתם, אנחנו נדרשים במעבר מעידן הידע לעידן
הקונספטואלי להשיל דפוסים ותבניות, שעיצבו וקיבעו את אופן
החשיבה שלנו ולתת דרור לדמיון... לאינטואיציה... ליצירתיות...

אולי במקום לעבור בין עידנים כל שצריך זה:

לשמר את הקונספטואליות איתה אנחנו מגיעים לעולם

להימנע מעיצוב מהיר של תבניות חשיבה קשיחות

ולהקשיב לעצתו של פיקאסו:

"כל ילד הוא אמן,

החכמה היא להישאר אמן גם

כשאנחנו מתבגרים"

עוד אימרה רלוונטית של פיקאסו...

**IT TOOK ME FOUR YEARS
TO PAINT LIKE RAPHAEL,
BUT A LIFETIME TO PAINT
LIKE A CHILD**

193 מילים על...

מה זה כסא?

נעמה כהן, מעצבת מדיניות תכנון. אוהבת כסאות.

אז מה זה באמת כסא?

סביר להניח שהתשובה תהיה משהו כמו: "מן רהיט, שכולל מושב, אולי גם משענת וסביר להניח שארבע רגליים". נכון?

אז בואו ננסה לחשוב על זה אחרת. נמחק לרגע את הידיעה הברורה לנו שכך כסא נראה – ונבנה אותו מחדש.

ועכשיו נעצב לא כסא, אלא "אפשרות לשבת" – מאיפה נתחיל? על מה נחשוב קודם? על הצורה שניצור או על הצורך לשבת?

אולי עומדים לרשותנו מגבלות מסויימות, או צרכים מסויימים שיתוו את העיצוב כמו גודל, חומר, צורה, או מקום? אולי אופן הבנייה או הייצור של אותה "אפשרות לשבת" היא זו שתעצב אותה? או בכלל מה שיעמוד לנגד עיננו היא חוויית הישיבה השונה – או המראה הייחודי? או בכלל משך הישיבה?

ובכלל, מהי ישיבה? והאם היא מצריכה "אפשרות"?

תרגיל בסיסי בעיצוב. בפירוק תודעה. בשאלת שאלות.

ומאז שאני מכירה את התרגיל הזה, אני בוחנת איתו את החיים – ובהגיענו לעצב משהו (אנחנו מעצבים הכל!) השאלה הנשאלת היא: מה אנחנו רוצים *באמת* לעצב פה? לא באוטומט "כסא עם ארבע רגליים", אלא את האפשרות לשבת. ובשיעור? ובמפגש האישי?

מה אנחנו רוצים באמת לעצב?

וכסא? רוצים לראות איך עוד הוא יכול להראות? לחצו

ואחרי שתראו, חשבו

אם לאפשרות לשבת יש כל כך הרבה צורות – לחינוך כמה יש?

כלי

**במקרים רבים
אילוצים עשויים
לעורר ולהגביר
את היצירתיות
ולא להגביל אותה.**

וכמו רוב הדברים הטובים, זה דורש תרגול

**לחצו על הטקסט וגלו כמה תרגילים
מעניינים**

3 דרכים לקידום חשיבה קונספטואלית (מושגית) של תלמידים

ריבי ארצי מערך המו"פ

**העידון הקרב ובא מחייב סגנון חשיבה אחר שיקדם את
כישורי הלמידה של התלמידים שלנו. איך מאמנים
תלמידים לחשוב במונחים קונספטואליים (מושגיים)
וכיצד חשיבה זו תסייע להם בכישורי הלמידה בעתיד.**

**המשימה הראשונה היא הבנת המורכבות שאותה יפגשו
במהלך חייהם. הבנה זו מתבססת בין היתר על חשיפה
לרעיונות גדולים, ראייה הוליסטית, שאילת שאלות רבות
עוצמה וזיהוי דפוסים וכל זה מעבר ללמידה הקבועה של
עובדות ומיומנויות. תנאי הכרחי להבנת המורכבות היא
הבנה בסיסית של מושגים בודדים על מנת שניתן יהיה
לראות דפוסים וליצור קשרים ביניהם.**

איך עושים זאת?

**1. שיום, סיווג ומיון
להבנת מושגים בודדים,
וזאת בטכניקה של תאור
תכונות מפתח.
לדוגמה מה זה בית גידול?
במה שונה כוורת, בריכת
דגים, בקתת ארנבת,
מתחם גן חיות וכדומה.
בעצם העיסוק בקטגוריות
אנו מכינים אותם לחשיבה
מורכבת ומובחנת יותר.**

2. יצירת קשרים בין מושגים ותופעות תוך כדי פעולה.

יצירה זו נקראת הכללה ודוגמה לכך היא מיפוי מושגים בתחום הקיימות. לאחר מיפוי היררכי של מושגים כגון: התחממות גלובלית, עליה בגובה המים, זיהום אוויר, צמצום במגוון הביולוגי, ניצול משאבי טבע וכדומה התלמידים יוצרים קשרים באמצעות מילות קישור לתאור היחסים בין המושגים – מה גורם למה? מה עשוי להשליך על מה וכו'

3. תכנון העברה ובניית הסיפור החדש:

שימוש במגוון פעילויות שמזמינות את התלמידים להשתמש במושגים ובקשרים ביניהם להעברה וזיהוי את ה"אז מה?" של הלמידה שלהם. לאחר שהתלמידים יצרו קשרים בין מושגים וניסחו אותם כהבנות, אנו יכולים לספק להם הזדמנויות ליישם אותם במצבים חדשים. הדבר מאפשר לתלמידים לראות את הרלוונטיות של הלמידה שלהם בהקשרים קרובים ורחוקים ויצירת סיפורים חדשים בהתאמה.

**מורכב? אז בואו נפשט לפעולות פשוטות:
שיום, סיווג, מיון, יצירת קשרים והכלל,
העברה ויצירת סיפור חדש!**

להרחבה לחצו כאן

עושים את זה גם בלי לדבר

פתרון בעיות שיתופי,

ככה זה נשמע בתנועת נוער

דוגמא מחו"ל

שיש גם למידה רעיונית שמתרחשת בבית ספר יסודי בצפון סידני, אוסטרליה

ריבי ארצי מערך המו"פ

נתחיל בבסיס, מהי למידה רעיונית?

למידה רעיונית כוללת עיסוק בחוויות למידה איכותיות המבוססות על מושגי מפתח ורעיונות מרכזיים במקום שימוש בשיטה מסורתית הממוקדת בלמידה נושאית. למידה זו מספקת מסגרת הוליסטית ומושגית לעיצוב יחידות עבודה משולבות, חיבור למידה עם תכני סילבוס, ידע, מיומנויות ושימוש באסטרטגיות הוראה מפורשות המשקפות את מסגרת ההוראה האיכותית של בית הספר. החזון והמצפן הבית ספרי מכווינים ללמידה רעיונאית קונספטואלית.

הלמידה הרעיונית משולבת הערכת הלמידה באמצעות מיפוי לאחור ובכך מאפשרת שילוב למידה והערכה יעיל המתרחש בזמנית במגוון תחומי למידה מרכזיים. שילוב זה מקדם את האיכות האינטלקטואלית של כל התלמידים באמצעות חוויות למידה עמוקות ומחוברות. מודל זה מעסיק את התלמידים בחשיבה מסדר גבוה יותר ומאפשר בין היתר פיתוח ידע סביב בעיות מורכבות. התלמידים מפתחים יכולת ליצירת קשרים משמעותיים דבר המאפשר הבנות עשירות ועמוקות של העולם סביבנו.

בעוד שניתן להחיל מודל זה על כל
תחומי הלמידה המרכזיים, בבית הספר
הזה באוסטרליה,

המסגרת הרעיונית משמשת להנחיית התכנון והפיתוח השיתופי של יחידות עבודה משולבות בתחומי החברה האנושית וסביבתה ובתחום המדע.

אוריינות מהווה היבט משמעותי ביחידות העבודה הללו
ומשובצת בכל אחת מתוכניות הלמידה הרעיונית ובעזרתה
נכתבות מפות למידה קונספטואליות. כדי להבטיח שכל זה
יכול להתרחש, למורים ניתן זמן מוגדר לתכנון, בו הם
עובדים בשיתוף פעולה על מנת לעצב תוכניות ותכנים
רלוונטים ומרתקים ההורים מוזמנים להיות חלק
מתהליך הלמידה ולדבר עם ילדם בבית אודות הלמידה
הרעיונית בכיתה ולא רק אודות הישגים ומטלות.

איך זה עובד ברחבי בית הספר?

יישום הלמידה הקונספטואלית הוא מוקד הייחודיות הבית ספרי מאז יישומו בשנת 2009 הוא כולל מעקב צמוד של ועדת הלמידה הרעיונית שהוקמה לצורך העניין. הועדה עוקבת אחר כלל הפיתוח, היקפו ושמירה על רצף בית ספרי שלם. היקף ורצף זה תוכננו כדי לשקף את האופי הספירלי של תכנית הלימודים ומאפשרים לתלמידים לבקר מחדש במושגים ולהמשיך לבנות ולהתפתח בהבנתם הרעיונית דרך מסעם בבית הספר היסודי.

ספירלה הזו מתוארת בצורה הטובה ביותר באמצעות הסתכלות על למידה בשלבים:

שלב 1 / התלמידים מפתחים נקודת מבט אישית תוך מחשבה עליהם ועל היחסים שלהם עם העולם המיידית הסובב אותם (משפחה וקהילה)

שלב 2 / תלמידים מפתחים נקודת מבט לאומית וחושבים על מערכת היחסים שלהם עם אוסטרליה והתרבות בה הם חיים.

שלב 3 / התלמידים מפתחים נקודת מבט גלובלית וחושבים על יחסים גלובליים, קשרים וסוגיות מנקודת מבטם האוסטרלית.

לחצו כאן כדי ללמוד עוד על למידה רעיונית

ישנן אפשרויות ללמידה

המכוונות לעשייה

רלוונטית במאה ה-21

ובעולם האמיתי.

אחת מהן היא הקואופרטיב:

הקמת עסק וניהולו על ידי

תלמידים.

**לחצו על הטקסט כדי להבין איך זה
יכול לעבוד (ואפילו להיות ריווחי!!!)**

מחברים רעיון לצלילים

רגע לקראת סיום

האזינו איתנו לשיר
לקראת שבת.

”יש לי סימפטיה”

מילים

מאיר

ויזלטיר

לחן וביצוע

שלמה

גרוניך

לחצו ותהנו...

הגענו.

זה סוף המהדורה

נתראה בשבוע הבא!

**אבל היי,
אנחנו ממש פה!**

**בקבוצת הפייסבוק שלנו אפשר לשתף במחשבות,
ולוואטספ שלנו אין גבולות...
(כן, ממש זה שקיבלתם ממנו את סקיפ;ופ)**

תהיו אכפתיים

הפיצו את הסק;ופ

שלחו לנו את המילה

קונספט

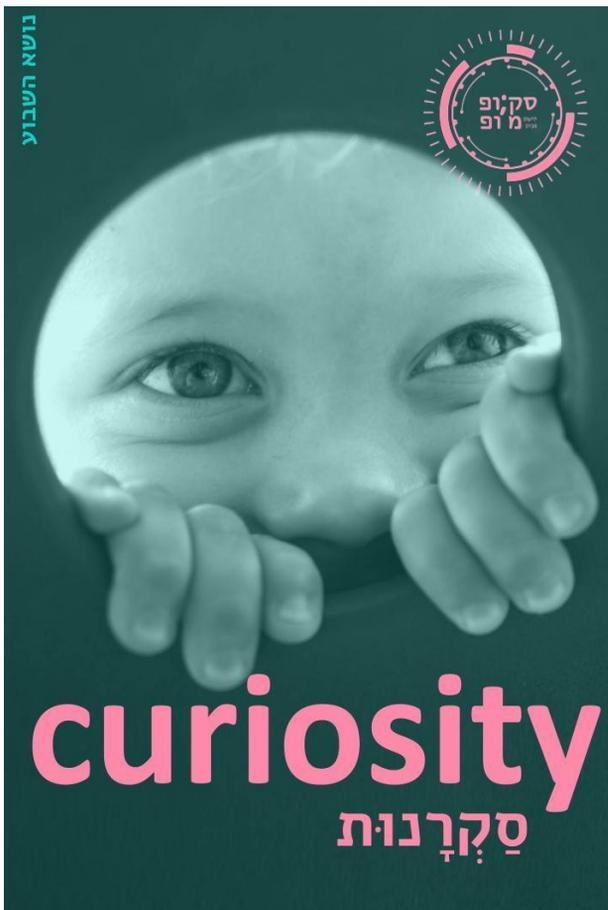
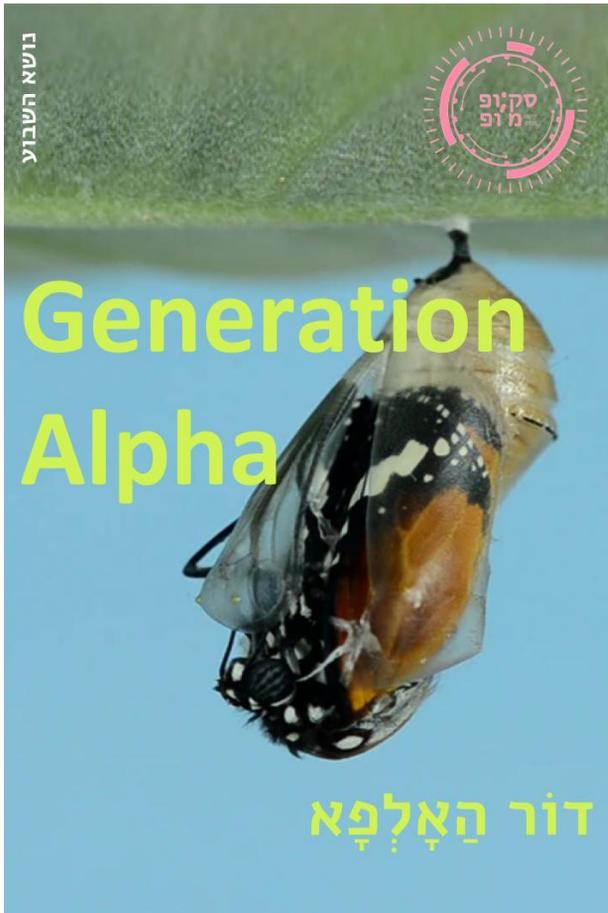
וקבלו הודעה להפצה

זה מגיע לכולם (;

*קיבלתם את המגזין ורוצים
להצטרף גם? לחצו כאן.

מה שמזכיר לנו...

חדש!

מחפשים דרך לשמור
חומרים מעניינים?

יש לכם איזור אישי באתר שלנו!

שלחו לנו וואטסאפ עם המילה **מופ**,

תתכוננו להרפתקה (:

ובשבוע הבא...

מתפמ"עים